

La Institució Teresiana celebra cent anys de presència a Catalunya

Dc, 2/01/2019 per Catalunya Religió

(Glòria Barrete –CR) L'any 1919 al carrer Ample de Barcelona es posa en marxa oficialment el primer projecte de la [Institució Teresiana a Catalunya](#). Es fa a través de l'Acadèmia que, tot i haver començat l'any 1918 en ple moment de la grip a la ciutat, funciona a ple rendiment el mes de gener de l'any següent, ara fa cent anys.

Una Acadèmia femenina singular que era al mateix temps internat i que concretava una proposta pedagògica innovadora segell de la Institució. La Institució, fundada pel sacerdot originari de Linares, **Pedro Poveda**, és avui una Associació Internacional de Laics integrada per homes i dones que tiren endavant la proposta de Poveda en quatre continents.

Fa ja un segle que a Catalunya la Institució Teresiana té presència. Amb la posada en marxa oficialment de l'Acadèmia comença una missió que [avui dia](#) compta a casa nostra amb presència a Barcelona, a través de l'[escola Arrels](#), el moviment de joves [Acit Jove](#), la Fundació Viarany amb diversos projectes: [Centre Passatge](#); [Centre Obert Eixample](#) i [Centre Convivim](#), així com la [ONG InteRed](#).

Una pedagogia innovadora

Cent anys enrere el bisbe **Enric Reig** estava formant l'Associació Escolar Femenina. Era per a dones, estudiants, catòliques de Barcelona, per poder fer xarxa, però comptava amb molts pocs efectius. Un amic de Poveda, **Don Fernando**, va plantejar aleshores la possibilitat de fer a Barcelona una acadèmia. Orientada a la formació de mestres, des d'un començament es veu ja una pedagogia diferent. "Es plantejava com un centre per preparar la dona, amb una educació integral, una educació que fos complement i integració de tots els aspectes que una bona formació hauria de tenir", explica **Margarita Bartolomé**, catedràtica jubilada de la Universitat de Barcelona i membre de la Institució

Teresiana.

Una formació innovadora que tenia algunes característiques pròpies. Una d'elles era la importància de l'obertura al medi. Bartolomé detalla que es demanava, per exemple, que cada mes la directora i una altra persona fessin un informe de com anava la biblioteca, o els actes de visites de catedràtics d'universitat que feien xerrades allà, a mode de dietari. "Impressiona veure la quantitat de visites i excursions que es feien allà", afirma.

Una cultura àmplia i diversa que feia que la dona s'incloués dins la societat. "Poveda deia que d'aquesta forma, en el contacte d'opinions, en l'aprenentatge cooperatiu, durant les xerrades i visites, s'ajudava a l'estudi de la dona i proporcionaven una visió més global de la realitat i a la vegada les comprometia amb la realitat social on eren". També cada setmana una de les alumnes havia de donar una xerrada a les seves companyes sobre algun tema. "El lema de Poveda de Fe i Ciència era fonamental", la recerca científica, el gust per la lectura, el buscar diverses fonts.

Hi ha un acte fonamental que planteja la innovació d'aquesta Acadèmia. Una de les primeres directores, **Carmen Artiaga**, va organitzar un certamen literari amb les quatre escoles normals que ja hi havien i que va tenir la participació de fins a catorze entitats civils, religioses, culturals i polítiques. "Un acte que mereix especial relleu perquè va comportar teixir una xarxa pedagògica a Barcelona i donar-se a conèixer". També va ser el moment en que totes les professores i alumnes de l'acadèmia es van inscriure en l'Associació que havia format el bisbe Reig, l'Associació Escolar Femenina.

Una altra de les característiques fonamentals de l'Acadèmia era la vida de família. "Era un grup petit, tot era familiar, i un dels elements de relleu en la pedagogia d'aquestes acadèmies era la relació entre professorat i alumnat, que havia de ser una relació informal, la que es dona en les famílies". Diu Poveda, "jo vull que la vida dels internats sigui com la de les famílies, plena d'afecte". Tot el plantejament era senzill, natural, on la gent havia de treballar en petits equips, amb participació de la vida de l'acadèmia, i amb petites ocupacions.

Responent a les necessitats de l'època

L'Acadèmia va funcionar fins l'any 1936 que la van tancar. Anteriorment, l'any 1933 es va obrir la Casa de la Mestre. Dos pisos que acollien estudiants universitàries de Magisteri. Posteriorment inclús allà es van preparar oposicions, amb molt èxit. Tot això es paralitza amb la Guerra Civil, i es reprèn al gener de 1939.

Uns anys abans del 33, l'any 1926 es posa en marxa el Centre Passatge a Barcelona, un lloc ple d'actes culturals que tenien molta assistència de públic. Dos anys més tard, l'any 1928, es forma un col·legi previ a l'escola normal, amb primària diríem ara, i també amb secundària. L'any 1939 es formalitza com a Colegio Femenino amb primària i batxillerat, fins als anys seixanta quan el batxillerat passa a Tres Torres per manca d'espai.

L'any 1950 es posa en marxa el Col·legi Major Santa Eulàlia, fins l'any 1972, situat al Passatge Mercader. Aquest col·legi tenia una tasca social i evangelitzadora molt important al barri del Somorostro. De fet la Margarita hi va assistir a aquesta

escola i recorda la tasca social que s'hi feia.

Paral·lelament, el rectorat de la Universitat de Barcelona encomana a la Institució Teresiana la gestió, per a vint anys, del Col·legi Major Montserrat. "Es va crear en aquell moment i va ser molt important perquè tenia cent noranta alumnes, era gros, un col·legi que estava molt integrat dins la ciutat, amb un cor molt important, i on es feien obres de teatre i moltes activitats culturals que sempre estaven obertes".

Després de vint anys s'acaba la gestió i la Institució veu la necessitat de continuar amb la gent universitària. "Es continua la tasca a la Llar Montserrat que tornava a ser molt semblant al Col·legi Major Santa Eulàlia", situat on és ara la seu de la Universitat Oberta de Catalunya, al barri del Tibidabo. "Va ser un lloc familiar i amb molta relació amb les alumnes que hi havia".

Es va pensar aleshores una alternativa de projectes, en ple canvi de costums universitaris. Els estudiants optaven llavors per compartir pisos i no estar-se a una residència. Va néixer així un projecte universitari amb la Universitat, el d'oferir crèdits interessants pels estudiants. Van llogar dos pisos al carrer Hospital per veure la possibilitat d'una altra dinàmica. Això va durar uns anys, fins l'any 2005.

"Els projectes de la Institució sempre han volgut respondre a les necessitats urgents que anaven sorgint". És el cas així de la presència de la Institució al barri del Congrés de Barcelona. L'any 1952 es va celebrar el Congrés Eucarístic a la ciutat. Un dels fruits del congrés va ser la creació d'un barri a Barcelona. L'Església aleshores va encomanar als Germans de La Salle i a la Institució Teresiana la formació no només dels nens sinó també de les famílies del barri.

Es van crear dos projectes. Una residència per a oficinistes, dones que treballaven a les empreses i que necessitaven un lloc on residir. I la creació del Col·legi Arrels l'any 1957, que va ser referent en renovació pedagògica, implantant d'inici l'educació personalitzada i la introducció de la matemàtica moderna.

Ser sal dins la societat

Aquell tret tant important d'innovació que va suposar la primera acadèmia del 1919 s'ha anat repetint en altres activitats de la Institució. Als anys setanta el Centre Passatge canvia completament perquè es troba que hi ha un ensenyament reglat però que encara falta una dimensió més humanitzadora, que obri portes a la cultura. Això ja es feia als centres de lleure i a les parròquies però només orientat cap als infants. Es va plantejar aleshores la dimensió sociocultural com un element important. "Es deia en aquell moment animació sociocultural, ara no volem parlar d'aquest terme perquè ara ha quedat reduït a una altra cosa". El que volia el Centre Passatge era fer teoria i pràctica de l'animació sociocultural, alimentada per una comunitat de fe, "ser sal dins la societat", afirma Bartolomé.

O també fent presència a l'Escolania de Montserrat, on la Institució Teresiana ha treballat del 1981 fins al 2014. Una pedagogia integradora que enguany celebra cent anys de presència a Catalunya i que avui a casa nostra es tradueix també amb el treball amb la immigració, amb els menors no acompanyats, amb els infants amb risc, i sobretot fent xarxa. "Sempre anem al mateix, a una educació integral i que s'obre lliurement a la fe".

El centenari de la Institució Teresiana dona el tret de sortida l'11 de gener amb [un](#)

[acte](#) al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona, i amb una exposició al febrer a la llibreria Claret que serà un repàs de les propagandes de la primera Acadèmia.